

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Etiam si res perierit, paragraph. 8.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

quo sine gravi ipsius culpa, fructus sint iniuste, cum nullos fructus acceperit, omnino consumpti; quod evenire ut supponimus.
 g. *Aror*, *Less.* *Mol.* *Vasq.* *alijq.*
 apud *Dic.* l. c. n. 75. h. Nam in fo-
 ro conscientiae cogitur fur restituere ea,
 e. *Aliqui* apud *Sanch.* l. c. n. 130. l. si fundum de rei vindicatione, *Sanc.*
 quod probabile iudicant *Less.* l. c. n. 119. in decal. lib. 1. c. 2. n. 110.
 & *Dic.* l. c. nu. 87. cit. *Cov.* & *Sot.*

Regula secunda.

24. Quamvis lucrum ex negotia-
 tione pecuniae alienae non sit restitu-
 endum, tamen restituendum est totum
 damnum, quod forte emerfit Do-
 mino, & lucrum, quod eidem cessavit,
 si eam pecuniam, qua per te caruit, ad
 negotiationem ille tradidisset, ut ex di-
 cto patet. Lucrum illud, quod Do-
 minus non solum communi, sed eti-
 am singulari diligentia de facto perce-
 pisset, debet restitui, non tamen, quod
 percipere quomodocumque potuif-
 set, casu vel fortuna. Ratio est, quia
 in illo damnum passus est Dominus
 ex tua culpa, non vero in hoc.

f. *Dic.* l. c. n. 109. *alijq.*

25. Ex dictis solves illam dubita-
 tionem, an possessor malae fidei te-
 neatur restituere fructus, quos ipse fur
 non percepit ex re aliena, potuisset tamē
 percipere? solves, inquam, naviter
 distinguendo: g. si enim Dominus
 percepturus fuisset, tenebitur fur, quia
 tunc ex secunda regula fur fuisset Do-
 mino causa damni: si vero Domi-
 nus non fuisset percepturus, fur ne-
 quaquam tenebitur, in h. foro consci-
 entiae, quia tunc non damnificavit
 Dominum, & ex alia parte nihil
 ipse accepit à re aliena, nec iuste, nec

26. Solves item illam aliam dif-
 ficultatem, an fur teneatur restituere
 fructus, quos Dominus percepisset ex
 turpi usu suae rei? solves, inquam,
 diligenter iterum distinguendo; si
 enim percepisset ex re sua inhoneste,
 id est, peccando, ita ut lucrum secutum
 fuisset ex ipso peccato, non tenebitur
 fur, illud lucrum restituere, quia
 huius generis lucrum non est fructus
 rei, sed humanae malitiae: at si perce-
 pisset, licet peccando, non tamen ita,
 ut lucrum secutum fuisset, ex peccato,
 sed ex re ipsa, seu ex usu ipsius rei suae,
 tenebitur, quia tunc lucrum fuisset
 fructus rei Domini: sic solet obliga-
 ri fur ad restitutionem pretij loca-
 tionis domus, quam Dominus, etiam
 cum peccato, locasset meretrici.

i. *idem* *Dic.* ib. n. 99.

27. De eiusmodi fructibus multa
 dicentur inferius, cum de restitutione
 ex re accepta, quae omnino sunt hic ap-
 plicanda, ubi etiam propter materiae
 connexionem agetur, quasnam expen-
 sas possit sibi deducere possessor malae
 fidei?

§. VIII.

Etiā si res perjerit.

1. **S**I equus v.g. iniuste acceptus, vel
 casu pereat in manu furis, vel
 casu.

F. 2.

casu deterior evadat, non periturus, nec deteriorandus in manu Domini, ^{aa} factentur omnes, fure debere restituere totum illius valorem, vel quanti existimatur à prudenti viro damnus, quod per illam deteriorationem factum est Domino; immo etiam damna inde secuta, & in dubio, quod damna consecutura essent, debere pro rata dubij compensare. Ratio est, quia fur omnium horum damnorum causa esset.

^{aa} *5. Th. 2. 2. q. 62. ar. 6. in comp. Ser. Couar. Med. Silu. Tol. Petrus Nau. Reb. Vasq. alijsq. apud Dic. li. 2. ar. 2. d. 2. dub. 4. n. 49.*

2. Verum si equus (idem de ceteris rebus) ita perijt V. G. ex incendio casuali, vel per justam hostium incurfionem, apud furem, ut eodem prorsus modo periturus certò fuisset apud Dominum, aliqui à obligationem restituendi in controversiam vocant. Sed controversia non difficulter soluitur. Afferro enim ex sententia probabilissima, ^b tunc furem nihil debere, quia tunc nihil damni re ipsa fur intulit Domino. Confirmatur, quia detrimentum illud erat in sua causa inevitabiliter præparatum, ac proinde secundum moralem æstimationem perinde erat, ac si jam illatum foret, ergo fur ille, vel destructor non censetur damnum intulisse, moraliter loquendo, si quidem nihil propterea minus habet Dominus, quam habuisset. Hinc inferrebat Præceptor ^c meus, eum, qui interficeret hominem paulo post certissime meriturum, esse verum homicidam, atque irregularem, non tamen teneri de damno secuto familie &c. quia non dedit detrimentum, quod morali-

ter non censetur jam datum per certissimam illam mox futuram mortem.

^a *l. Covarr. Regula, Peccatum p. 2. §. 6. & alios, quos ipse refert. b* *Less. l. 2. c. 12. du. 15. Mol. t. 3. d. 725. Vasq. de rest. c. 5. §. 1. dub. 11. nn. 66. Dic. l. 1. n. 52. cit. Silvest. Arm. Cov. Reb. alijsq. c* *P. Iosepho à Cost. Soc. Iesu in manuscr. de Iust. & jur. p. 2. sec. 4. dub. 1. id quod habuit ex P. Nav. lib. 4. c. 1. dub. 3. n. 28. & nunc refert Dic. l. max cit. nu. 75.*

3. Solum ergo evenire potuit, ut antequam equus perjerit, eodem modo apud Dominum periturus, illo usus fuerit fur, vel equus lucrum aliquod pepererit, vel ex carentia eius, Domino ante idem tempus eveniret damnum, seu cessaverit lucrum; tunc profecto hæc omnia antecedentia damna debere à fure Domino refarciri, ex §. precedente satis est certum, quia hæc lucra non erant Domino, ut supponimus, defutura, & ex alia parte, ut ad satiætem dictum est, res semper suo Domino fructificat.

4. Adverte, me dixisse nu. 2. (ex incendio casuali, vel per justam incurfionem) si enim res peritura erat apud Dominum per injustitiam alterius, non propterea ^d excusabitur fur à restituendo; nam ille, qui per injustitiam abstulisset, obligatus fuisset restituere Domino, ergo si tu prævenisti, similiter tenebris, quia obligatio, quam alius subijisset, in te translata est, ratione damni, quod alterum præveniens præintulisti.

^d *Dic li. 2. de iust. tr. 2. de 2. dub. 4. n. 75. citans Less. Mol. Vasq. Petr. Navarr.*

Verum

Verum cur in te translata est obligatio restituendi, quando res peritura erat apud dominum per iniustitiam alterius, cum concedamus, non transferri, quando casu, vel iuste? At æquè res aliena apud te perit sine tua præsentii culpa, ut nunc supponimus. Nam si tu ante consumpseris, alia est ratio, ut mox n. 7. dicitur. Maiori ergo id indiget discussione Theologica.

5. Adverte iterum, me ibidem dixisse (certo periturus apud Dominum) si enim dubium esset, an res apud Dominum peritura fuisset, tenebitur e fur ad restitutionem rei ablata, quia in dubio melior debet esse conditio Domini.

e Sil. Reb. Leß. Reg. alij apud Dic. l. c. n. 70.

6. Instas; At modo n. 1. dictum est, in dubio de damnis consecuturis debere restitui solum pro rata dubij.

Respondeo, ita in damnis consecuturis Domino, ex privatione rei per furem ablata, sed in re ipsa ablata, de qua hic loquor non ita. Ratio est eruenda ex illo principio aliàs f. explicato, quod semper judicandum est in dubio pro possidente. Cum ergo prius sit, rem Domini vivere, seu existere, dubium autem emergat, an fuerit peritura, judicandum erit pro rei vita, seu existentia, atque adeo pro Domino ipsam possidente. At cum lucra consecuturæ ex te nondum existant, non possident, & ideo in dubio pro ipsis non poterit judicari, nec pro Domino, quasi ipsa possederit. Sed quia ex alio capite supponimus, ea sperata certo fuisse à Domino, æquum est, ut pro rata dubij, seu quantum spes illa existens æstimari à prudenti poterat, restituatur.

f. sup. l. 1. c. 3. §. 6.

7. Ille alius casus occurrere posset difficilioris solutionis, Petrus tritici mensuram furatur, illamque hodie consumit, vel vendit: cras autem hostes irruunt, vel ingruit alluvies, seu incendium, quibus triticum, siue fuisset inventum apud furem, siue apud Dominum, æquali modo periisset: quæri jam potest, an nunc Petrus tritici valorem reddere teneatur? Vides, in præcedenti casu non præfuisse Petri iustam consumptionem, sicuti in præsentii? Atque id etiam quæri potest de damnificante rem alienam, segetem V. G. alienam hodie combussit, debetne restituere totum segetis valorem, si æque comburenda sequenti die fuisset apud Dominum?

8. Respondeo, Id in tribus evenire circumstantijs potest: primò, si fur consumat vendatque g, vel destruat ante incendium prævisum; & tunc ajo, furem debere totum tritici, vel segetis valorem restituere. Ratio est, quia tunc res erat Domini, & quia non prævidebatur periculum ullum, res valebat suo iusto pretio: si ergo iniquè eam fur consumpsit, contraxit obligationem eam restituendi, quæ tolli non potest, nisi actu fiat restitutio h

g l. Leß. l. c. n. 95. Vasq. l. c. nu. 71. Mol. t. 3. d. 726. nu. 2. Delugo t. 1. de just. d. 18. seq. 4. n. 77. Pet. Nav. li. 4. c. 1. dub. 3. fuse. h legatur Dic. li. 2. de just. tr. 2. d. 3. dub. 4. à nu. 74. qui videtur benignius loqui.

9. Secundò, si aliquod periculum subodoratum fuit, quo existente fur iniquè consumpsit, vel vendidit, & tunc ajo, remanere in fure obligationem re-

stituenda

T t 3

stituendi quidem, sed minus, quantum scilicet iudicabitur à viro experto, ex illo periculo, rei pretium diminui; quod si vendidit, debet pretium dare Domino, cuius erat triticum, quia pretium succedit loco rei, & in hoc jam invenitur factus ditior ex re aliena fur; dummodo advertat, minoris etiam debuisse, propter tale vitium periculi imminuentis, rem vendi: quod si vendita est antiquo pretio, debebit pars pretij, excedens emptori reddi, non Domino, quia in illo excessu emptor fuit deceptus, non vero Dominus fuit à te injustè damnificatus.

10. Tertio, si periculum timebatur certum & infallibile, quo pacto res nihil valebat; quis enim rem jam jam certo perituram, nullique usus sibi utilem emere pretio vellet? & tunc, ajo, nihil deberi à fure, quia nihil damni intulit, consumendo rem nullius valoris. adde, Dominum tacitè consentire huic consumptioni. Quis enim non vellet à te panem, v. g. consumi potius, quàm absumi ab imminente domus incendio?

11. Petes: fur, si posset rem à se ablatam eripere, à simili v. g. incendio, obligaturne eripere? idque ex Iustitiane, an ex charitate? respondeo, obligari ex Iustitia; ratio est, quia fur, quamvis non sit absolute custos rei ablatæ, quia tamen semper obligatur, rem Domino restituere; consequenter obligatur, rem eandem conservare, saltem equali diligentia & labore, quo res suas conservaret, nè scilicet ponat voluntarium impedimentum ad restituendum, ergo contra Iustitiam peccat, si conservet, cum possit, quod

idem est ac dicere, si cum possit, ab incendio non eripiat.

1. *Esse, negare videatur. Less. Cr. V. 1. q. 1. c.*

12. Quid, si quis rem surripiat ante incendium, quo certò res erat apud Dominum peritura, obligaturne illam restituere, an vero, ut suam possit consumere? respondeo, obligari restituere, nec ut suam posse consumere. Ratio clara mihi est, quia res quomodocumque salva fiat, Domini semper est, nisi ex circumstantijs certo appareat, rem à Domino jam fuisse verè & ex animo, non vero solum ex necessitate derelictam. Vide, quæ dixi tr. 2. c. 8. n. 14. Fortunæ igitur suæ Dominus tribuat, si res in tuto posita fuit à fure: deducere tamen pro se furem posse pretium sui laboris & industria, si quæ fuit, ipsa recta ratio dicit: quantum autem erit hoc pretium, facile colliges ex dictis tract. 2. cap. 8. à num. 7. in simili.

Quando res perijt in via, sub ejus manu, cum quo eam mitto ad Dominum, quid faciam, dicam infra tr. 4. §. 1. n. 3.

§. IX.

Onus restitutionis, quando non adfit, si acceptio, vel detentio sint dubie injustæ.

DE hac cum satis ego disputaverim superius, l. 1. in Decal. c. 3. §. 7. verbo Restitutio; illuc accedat, si velit, curiosus Lector.

CAPVT